

Voimalinjan inventointi välillä Seinäjoki-Tuovila 18.-22.9.2006
Katja Vuoristo

INVENTOIDUDN VOIMALINJAN SIJAINTI

Ote GT7-tiekartasta (Vaasa-Kokkola), voimalinja merkitty sinisellä katkoviivalla

MK 1:300000

SISÄLLYS

KARTTAOTE INVENTOIDUSTA ALUEESTA

1. JOHDANTO	1
1.1. INVENTOINNIN LÄHTÖKOHDAT	1
1.2. INVENTOITU ALUE	1
2. LUETTELO VOIMAJOHTOLINJALLA SIJAITSEVISTA KOHTEISTA	2
3. YHTEENVETO	2
4. MUINAISJÄÄNNÖSKOHTEET PERUSKARTTAOTTEINEEN	4
MUSTAVALKOKUVALUETTELO	11

1. JOHDANTO

1.1. INVENTOINNIN LÄHTÖKOHDAT

Fingrid Oyj suunnittelee uuden 400 kV voimajohdon rakentamista Seinäjoen ja Tuovilan välille. Johdon linjaus kulkee Seinäjoen kaupungin, Ilmajoen, Isokyrön, Laihian, Mustasaaren, Vähäkyrön sekä Ylistaron kuntien kautta. Linjaus noudattaa pääosin vanhaa voimajohtoreittiä, mutta se levenee muutamalla metrillä. Tämän vuoksi Museovirasto katsoi, että linjauksella tuli tehdä arkeologinen inventointi ennen hankkeen toteuttamista. Alueen läheisyydestä tunnettiin entuudestaan useita muinaisjäännöksiä.

Suunniteltu voimajohto sivuaa Isokyrön Kallio/Seljänkangas W –nimistä muinaisjäännöskohdetta, jonka laajuus ei ole ollut tiedossa. Lisäksi Laihian Allisten alueella (johtoreitin välillä 80–100) on voimajohdon välittömässä läheisyydessä useita röykkiökohteita. Inventoinnin tarkoituksena oli määritellä ulottuvatko tunnetut muinaisjäännökset suunnitellulle voimajohtoreitille sekä etsiä linjaukselta uusia entuudestaan tuntemattomia muinaisjäännöskohteita.

Inventoinnin kustannuksista vastasi Fingrid Oyj ja työn kokonaiskustannukset olivat 3730 €. Tutkimukset toteutti Museoviraston arkeologian osasto ja inventoinnin suoritti FM Katja Vuoristo. Maastotyöt tehtiin 18.–22.9.2006. Inventoiduilla alueilla tehtiin koekuoppia ja lisäksi joillakin alueilla käytettiin maakairaa. Löydetyt muinaisjäännökset valokuvattiin ja lisäksi niistä mitattiin sijaintitiedot GPS-paikantimella.

1.2. INVENTOITU ALUE

Suunniteltu voimajohto on 54 km pitkä ja se kulkee pitkälti alavien peltojen halki. Monin paikoin linjaus nousee myös moreeni- ja kalliomäille, joista korkeimmat kohoavat n. 60 metriä merenpinnasta. Lisäksi linjaus kulkee muutamien suoalueiden poikki. Inventoitujen mäkisten metsäalueiden maasto on hyvin vaihtelevaa, sillä paikoin voimajohto kulkee erittäin kivikkoisessa ja louhikkoisessa maastossa, kun taas osa maastosta on huomattavasti selkeämpää ja tasaisempaa. Seljänkankaalla maaperä on paikoin hiekkaisempaa ja alueella on muutamia suurehkoja soranottoaikoja.

Voimajohtolinjalta on kaadettu paikoin vesakkoa, mikä teki maastosta hankalasti kuljettavaa. Myös lähimaastossa on tehty jonkin verran metsätöitä. Joillakin alueilla nuoria lehtipuita kasvoi sen sijaan niin sakeasti, että se vaikeutti näkyvyyttä. Korkeimmat mäet olivat melko paljaita voimajohdon kohdalla, kun taas linjan vieressä kasvoi havupuita.

Inventoinnissa keskityttiin tarkastamaan moreeni- ja kallioalueita ja matalalla sijaitsevat pellot jätettiin vähemmälle huomiolle. Erityisesti käytiin läpi Laihian Allisen aluetta sekä Seljänkankaalla sijaitsevan Kallio/Seljänkangas W –nimisen muinaisjäännösalueen ympäristöä. Allisesta tunnetaan voimajohtolinjan läheisyydestä kahdeksan röykkiökohtetta, lisäksi hieman kauempana on vielä useita muita kohteita. Lähimmät kohteet ovat Kalkkivuori 1, joka sijaitsee vain noin 80 metriä koilliseen voimajohdosta sekä Saloniemi, joka on linjasta noin 120 metriä koilliseen. Muita, yli 200 metrin päässä sijaitsevia muinaisjäännöksiä ovat Syynimaanloukko, Allisentausta/Kalkkivuori2, Karjatarhanmäki W, Karjatarhanmäki

E/Lähdesmäki ja Luhtakallio. Muinaisjäännökset sijaitsevat suurella moreenisaarekkeella, joka on paikoin hyvin kivikkoista. Alueella on myös useita suomalaisia kosteikkoja. Allisen kummun luoteisosa on vaikeakulkuista, sillä alue on kivikkoista. Lisäksi voimajohtoväylällä oli umpeenkasvanutta pusikkoa ja Kalkkivuori 1:n ympäristössä oli tehty metsähakkuuta. Myös Saloniemen ympäriltä oli kaadettu metsää, kun taas itse voimalinjalla oli tiheä vesakko, joka häytti näkyvyyttä. Inventoinnissa Allisessa tarkastettiin linjalle ja sen viereen osuvat mäennyppylät. Alueelta ei löytynyt kuitenkaan uusia muinaisjäännöksiä eikä myöskään tunnettujen kohteiden havaittu jatkuvan voimalinjalle tai sen lähelle.

Seljänkankaalla koekuopitettiin em. tunnetun muinaisjäännökseen ympäristöä. Alue on moreenisoraa ja paikoin kivikkoista. Voimajohtoväylältä on kaadettu äskettäin vesakkoa ja näkyvyys alueella oli hieman parempi kuin monella muulla alueella, vaikka paikoilleen jätetty risukko vaikeuttikin liikkumista. Seljänkankaalla tarkastettiin muinaisjäännosalueen lisäksi perimätietoon pohjautuva tentatiivikohde sekä soranottoaikat.

Edellä mainittujen alueiden lisäksi tarkastettiin Kyrönjoen luoteispuolen peltojen takaa alkava Hopeavuorenmäen halki ja Orisbergiin loppuva metsäisempi moreenimaasto. Myös Tuovilan kaakkoispuolella peltojen keskellä olevat moreenikummut, joita jatkuu aina Laihialle saakka, tarkastettiin.

2. LUETTELO VOIMAJOHTOLINJALLA SIJAITSEVISTA KOHTEISTA

	KOHDE	MUINAISJÄÄNNÖSTYYPPI JA AJOITUS	PERUSKARTTA	KOORDINAATIT JA KORKEUS M MPY
1	Kallio/Seljänkangas W	Röykkiö ja asuinpaikka, kivikautinen? ja pronssikautinen	1244 09 Kasinkylä	6987706 / 3260866 (röykkiön koordinaatit) Z = 35–40 m mpy
2	Tonolan kalliot	Käräjäkiveys, historiallinen aika	1244 09 Kasinkylä	6987870 / 3260617 Z = 37,5 m mpy
3	Voisillanlakso	Röykkiö?, pronssikautinen / rautakautinen?	1244 12 Orisberg	6985616 / 3266155 Z = 40 m mpy

3. YHTEENVETO

Seinäjoen ja Tuovilan välisellä voimajohtoväylällä suoritettiin syyskuussa 2006 viikon pituinen inventointi, koska Fingrid Oyj suunnittelee uuden 400 kV voimajohdon rakentamista. Inventoinnin tarkoituksena oli selvittää ulottuvatko väylän läheisyydessä sijaitsevat tunnetut muinaisjäännökset voimajohtolinjalle sekä onko reitillä uusia entuudestaan tuntemattomia kohteita.

Inventoinnissa tarkastettiin erityisesti Seljänkankaan ja Allisen alueita, koska niiltä tunnettiin useita muinaisjäännöksiä, jotka jäivät aivan voimajohdon läheisyyteen. Tunnettujen kohteiden lisäksi käytiin läpi sellaisia paikkoja, jotka voisivat topografialtaan olla todennäköisiä asuinpaikka- tai röykkiöalueita. Tällaisia ovat voimalinjaväylällä sijaitsevat moreenimäet sekä kallioalueet.

Voimajohtoreitiltä löytyi yksi uusi muinaisjäännöskohde. Tämä sijaitsee Ylistarossa Isokyrön rajan tuntumassa lähellä Orisbergiin johtavaa tietä. Voisillanlakso –nimiseksi kohteeksi nimetty muinaisjäännös käsittää kaksi pientä röykkiötä, jotka saattavat ajoittua esihistorialliseen aikaan. Vanhoista tunnetuista kohteista Seljänkankaalla sijaitseva Kallio/Seljänkangas W –niminen muinaisjäännös sivuaa voimajohtolinjaa, muttei ulotu itse linjalle. Lähellä em. kohdetta voimajohtolinjalla sijaitsee myös kokonaan tuhoutunut mahdollinen käräjäkiveyksen paikka (Tonolan kalliot). Voisillanlakso on kohteista ainoa, joka on tuhoutumisvaarassa voimajohdon ja siihen liittyvien pylväiden rakentamisen yhteydessä, mutta myös Kallio/seljänkangas W:n kohdalla tulee ottaa huomioon, että kohde on aivan linjan vieressä. Mikäli voimajohtoa rakennettaessa joudutaan liikkumaan työkoneilla myös tällä alueella, on myös siellä sijaitseva röykkiö vaarassa rikkoontua.

Helsingissä 22.12.2006

K. Vuoristo, FM

4. MUINAISJÄÄNNÖSKOhteet PERUSKARTTAOTTEINEEN

ISOKYRÖ KALLIO/SELJÄNKANGAS W 152 01 0018

PERUSTIEDOT KOhteesta

Laji: kiinteä muinaisjäännös
Muinaisjäännöstyyppi: muinaisjäännösryhmät
Tyyppin tarkenne: röykkiöt ja asuinpaikat
Ajoitus: kivikautinen? ja pronssikautinen
Rauhoitusluokka: 2
Lukumäärä: 2
Koordinaatit: pkoo 6987706, ikoo 3260866, Z = 35–40 m mpy
Koordinaattiselite: röykkiön keskikoordinaatit
Etäisyystieto: Isokyrön kirkolta 11 km etelään
Pinta-ala: n. 150 m²
Peruskartta: 1244 09 Kasinkylä

OMISTAJATIEDOT

Tila: 152–415–4–27, Korkeamäki Omistaja: Petäjä, Esko Matti, Korttesluomantie 172, 61550 Orismala

ARKISTOTIEDOT

Ari Siiriäinen, inventointi 1966

LÖYDÖT

KM 17091

VUODEN 2006 INVENTOINTI

Aika: 19.9.2006 Kuvat: 141784
Löydöt: - Karttaotteet: peruskartta

Kohde sijaitsee Seljänpaikkakalalta Laihialle johtavan tien eteläpuolella Seljänpaikkaan harjulla. Paikka on kivikkoista moreenia ja siellä kasvaa puolukkaa sekä mäntyjä. Harju laskee melko jyrkästi pohjoiseen, missä tie leikkaa sitä voimakkaasti jättäen tien eteläpuolelle vain hyvin kapean tasaisemman kaistaleen, jonka takana maasto muuttuu kivikkoisemmaksi. Länsipuolella tien vieressä on vanha umpeenkasvanut soraomnttu. Nykyinen voimajohto kulkee tien pohjoispuolella vain muutaman metrin päässä kohteesta.

Tielinjan leikkauksesta on löytynyt vuonna 1966 kvartsi-iskoksia sekä muutama todennäköinen kaavin, mutta mitään kulttuurikerroksia ei alueella tällöin havaittu. Löydöt tulivat n. 10–15 metrin pituiselta alueelta. Vuoden 1966 inventoinnissa löytyi myös harjun louhikkoisella rinteellä sijaitseva röykkiö. Tuolloin alueella oli tehty metsätöitä ja röykkiö oli osin risujen peittämä, kun taas nykyisin alueella kasvaa mäntymetsää.

Vuoden 2006 inventoinnissa selvitettiin ulottuvatko röykkiö ja asuinpaikka kohteen viereen suunnitellun voimajohdon kohdalle. Aluetta tutkittiin koepistoin sekä kairaamalla, mutta mitään havaintoja asuinpaikkaan viittaavista likamaa-alueista ei tehty. Myöskään tielinjaleikkauksessa, josta on aikaisemmin saatu talteen löytöjä, ei havaittu mitään merkkejä asuinpaikasta. Onkin todennäköistä, että asuinpaikka on tuhoutunut tielinjan rakentamisen sekä soraomnton yhteydessä. Tielinjaleikkaus on hyvin jyrkkä ja korkea tien eteläpuolella, kun taas pohjoispuolella on kapea pengerrys ja sen vieressä hieman tien alapuolella sijaitseva pelto, joka on esineiden löytökohtaa n. 3 metriä alempana. Tie on siis tehty harjun reunaan, jolloin maastoa on rouhittu hyvin voimakkaasti ja kapealla vyöhykkeellä sijainnut asuinpaikka on voinut samalla tuhoutua.

Inventoinnissa tarkastettiin myös röykkiön sijaintitiedot GPS-paikantimella. Lisäksi kiveys mitattiin sekä kuvattiin. Röykkiö on n. 16 metriä pitkä ja 3–4 metriä leveä matalahko ja kokonaan sammalen peittämä vähän kaartuva kiveys. Röykkiön itäpää on hieman pyöreä, kun taas sen länsipää on nelikulmaisempi. Keskeltä kiveys on jonkin verran kapeampi. Kivien halkaisija on 20–40 cm ja molemmissa päissä on myös muutama hieman suurempi kivi.

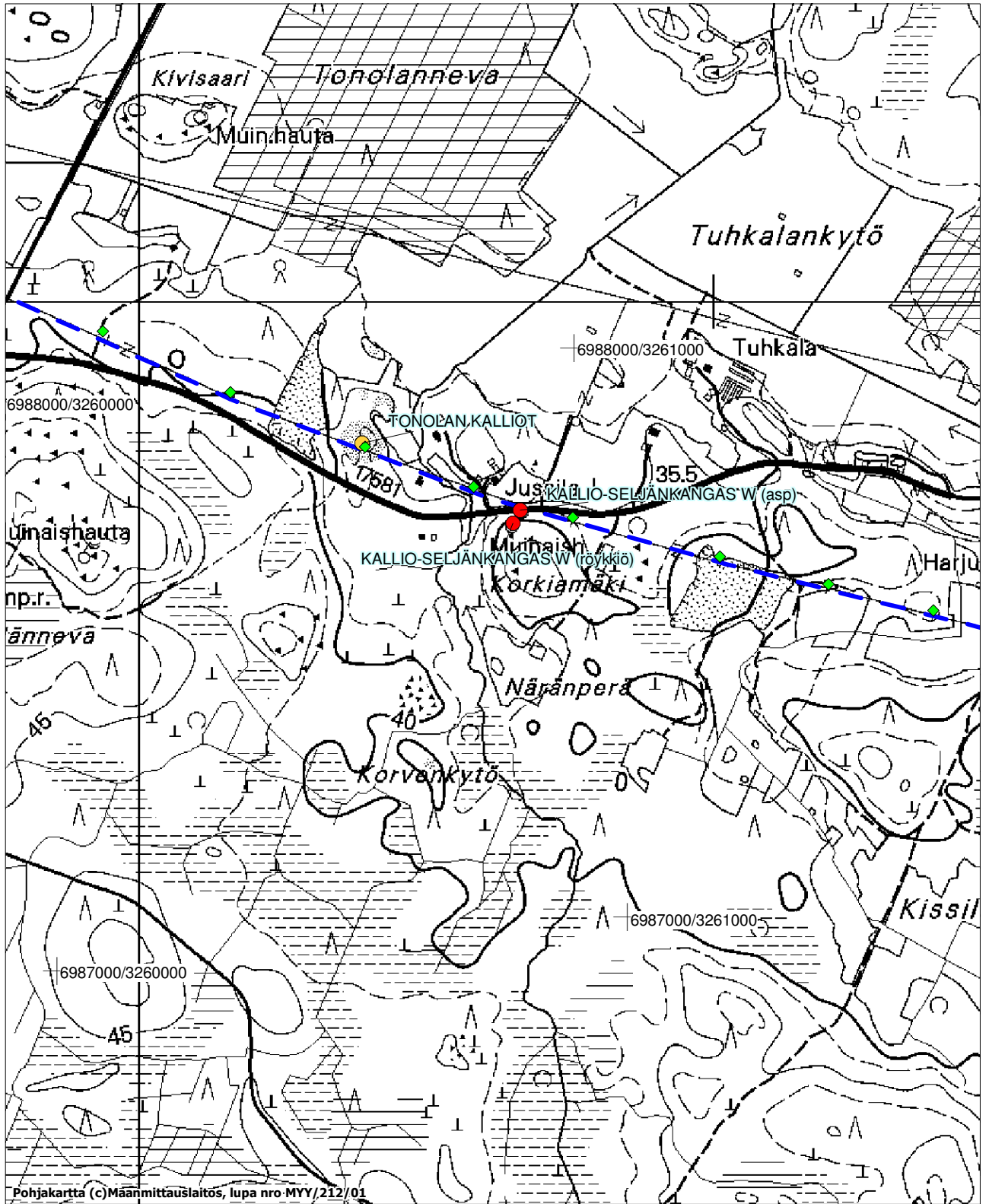
Muinaisjäännöskohteen ei havaittu ulottuvan tulevan voimajohdon kohdalle. Röykkiö sijaitsee tästä n. 30 metrin päässä ja voimajohtolinjaa lähempänä sijainneesta asuinpaikasta ei löytynyt enää viitteitä. Mikäli linjaus pysyy nykyisen suunnitelman mukaisena johtovälillä 120–130 eikä muinaisjäännösalueella tulla liikkumaan raskailla koneilla sen rakentamisen yhteydessä, ei Kallio/Seljänpaikka (W) ole tuhoutumisvaarassa.

f. 141783 Isokyrö Kallio/Seljänkangas W. Röykkiön länsipää. Koillisesta. K. Vuoristo.

Kallio/Seljänkangas W 152 01 0018 ja Tonolan kalliot 152 50 0053
 Peruskarttaotteet 1333 07 Isokyrö ja 1244 09 Kasinkylä

YKJ p:6988619, i:3259967

MK 1:10000

YKJ p:6986519, i:3261667

- Kiinteä muinaisjäännös
- Tentatiivikohte
- ◆ Voimajohtopylväs
- - - Suunniteltu voimajohto

ISOKYRÖ TONOLAN KALLIOT**152 50 0053**

PERUSTIEDOT KOHTEESTA

Laji: tentatiivi
Muinaisjäännöstyyppi: kultti- ja tarinapaikat
Tyypin tarkenne: kärkeäpaikat
Ajoitus: historiallinen
Rauhoitusluokka: -
Lukumäärä: 1
Koordinaatit: pkoo 6987870, ikoo 3260617, Z = 37,5 m mpy
Koordinaattiselite: arvioidut keskikoordinaatit
Etäisyystieto: Isokyrön kirkolta 11 km etelälounaaseen
Pinta-ala: -
Peruskartta: 1244 09 Kasinkylä

OMISTAJATIEDOT

Tila: 152-415-5-33 Torala Omistaja: Jussila, Kalevi Antero, Naarajoentie 734, 61550 Orismala

ARKISTOTIEDOT

Ari Siiriäinen, inventointi 1966

VUODEN 2006 INVENTOINTI

Aika: 19.9.2006 Kuvat: -
Löydöt: - Karttaotteet: peruskartta (ks. ed. sivu)

Kohde sijaitsee nykyisen voimajohdon linjalla pienen ja matalan kallion päällä. Kallion notkelmissa kasvaa varpuja ja lisäksi niissä on suuria kiviä. Itse kallio on osin jäkälän peitossa. Sen eteläpuolelle on rakennettu notkelmaan voimajohtopylväs, joka on tuettu kiviröykkiöllä. Alue on risukkoista voimajohtolinjan kohdalla, koska siellä on kaadettu vesakkoa. Linjan ulkopuolella kasvaa havupuita ja pohjoispuolella metsässä on hieman laajempi laakea kallio.

Tonolan kallioiden mainitaan K. Killisen vuonna 1880 kirjoittamassa teoksessa "Kiinteitä muinaisjäännöksiä Ulvilan kihlakunnassa".¹ Tieto kirjassa mainituista kärkeäkivistä perustuu kokonaan perimätietoon. Teoksessa mainitaan, että Tonolan mailla sijaitsi suuri kivikehä, jossa tuomarit olisivat istuneet tuomitsemassa kehän sisällä ollutta rikollista. Vuonna 1966 Ari Siiriäinen on käynyt tarkastamassa Tonolan kallioksi kutsutun paikan, joka sijaitsee Jussilan tilan luoteispuolella. Talon vanhaisäntä oli kertonut Siiriäiselle, että hänen lapsuudessaan kalliolla olisi vielä ollut useita isoja litteitä kiviä ympyrässä. Kiveys olisi siten ollut vielä 1900-luvun alkupuolella säilynyt ainakin jossain määrin. 1960-luvun inventoinnissa rakenteesta ei kuitenkaan ollut enää mitään jäljellä, mikäli se on sijainnut kyseisellä kalliolla.

Kohde käytiin tarkastamassa vuoden 2006 inventoinnin yhteydessä. Kalliolla ei ollut havaittavissa merkkejä kiveyksestä, kuten ei myöskään muilla lähialueen kalliolla. Paikan vieressä sijaitsee em. kivillä tuettu voimajohtopylväs, ja on mahdollista, että sen rakentamisen yhteydessä kalliolla mahdollisesti sijainneesta kivrakenteesta on otettu kiviä pylvään tukemiseen. Mikäli paikalla on ollut kärkeäkiveys, on se luultavasti tuhoutunut viimeistään voimajohtolinjan rakentamisen yhteydessä.

Kohde sijaitsee tulevilla voimajohtoväylillä, mutta se ei vaikuta voimajohdon rakentamistoihin.

¹ Bidrag till kännedom av Finlands natur och folk 33.

YLISTARO VOISILLANLAKSO

PERUSTIEDOT KOHTEESTA

Laji: kiinteä muinaisjäänös

Muinaisjäänöstyyppi: kivirakenteet

Tyypin tarkenne: röykkiöt?

Ajoitus: pronssikautinen/rautakautinen?

Rauhoitusluokka: 2

Lukumäärä: 2

Koordinaatit: pkoo 6985616, ikoo 3266155, Z = 40 m mpy

Koordinaattiselite: arvioidut keskikoordinaatit

Etäisyystieto: Ylistaron kirkolta 8 km lounaaseen

Pinta-ala: -

Peruskartta: 1244 12 Orisberg

OMISTAJATIEDOT

Tila:

975-402-11-42 Seppälä

Omistaja:

Björkenheim, Karl Johan Magnus, Orisbergintie 382 bst 1, 61560 Orisberg

ARKISTOTIEDOT -

VUODEN 2006 INVENTOINTI

Aika: 21.9.2006

Kuvat: 141784-141785

Löydöt: -

Karttaotteet: peruskartta

Kohde sijaitsee Ylistarossa Orisbergiin vievän tien (7026) kaakkoispuolella lähellä Ylistaron ja Isokyrön rajaa. Paikka on nykyisen voimajohdon alla voimalinjapylvään kaakkoispuolella. Muinaisjäänös sijaitsee saarekemaisen mäen heinää kasvavalla itärinteellä ja se on noin 40 metriä merenpinnan yläpuolella. Kaakossa saarekkeen takana maasto muodostaa kosteamman notkelman, minkä jälkeen se nousee taas 40 m mpy ja muuttuu kivikkoisemmaksi ja kallioisemmaksi. Luoteessa Orisbergiin vievän tien toisella puolella alkaa laaja peltoaukea, jota halkoo Orismalanjoki.

Muinaisjäänös käsittää kaksi pienikokoista röykkiömäistä kiveystä, jotka ovat sammalen peitossa. Luoteisin kiveyksistä on lähes puoliympyrän muotoinen ja sen näkyvä osuus on kooltaan n. 1,5 x 0,8 m. Kiveyksestä hieman kaakkoon sijaitsee toinen hieman epäselvempi röykkiö, joka on tehty suuremman kiven viereen. Kiveyksen keskellä on kuoppa. Röykkiön näkyvä osa on kooltaan n. 1 x 0,8 m, mutta ruohikon alla tuntuu jonkin verran lohkaraita. Kokonaisuudessaan rakenteen halkaisija on ainakin n. 1,2 m. Molemmissa röykkiöissä on kiviä useammassa kerroksessa. Kivien koko vaihtelee 20-40 cm:iin.

Kiveykset ovat hyvin pienikokoisia hautaröykkiöiksi, mutta toisaalta esimerkiksi Laihialta tunnetaan monia halkaisijaltaan n. 2 m:n kokoisia hautaröykkiöitä. On mahdollista, että Voisillanlakson kiveyksistä on otettu joitain kiviä voimajohtolinjan pylväiden rakentamisen yhteydessä, jolloin ne ovat alun perin saattaneet olla hieman suurempia. Röykkiöiden sijainti saarekkeen itärinteessä soveltuu hyvin hautapaikaksi, mutta niiden tarkka funktio ja ajoitus voidaan selvittää vasta tarkemmalla tutkimisella.

Röykkiöt sijaitsevat aivan suunnitellun voimajohdon linjalla välillä 140-150. Lisäksi paikalle on suunniteltu myös uuden pylvään (nro 147) paikkaa. Mikäli pylväs rakennetaan nykyisen suunnitelman mukaan paikalle, ovat kiveykset vaarassa tuhoutua ja ne tulisi tutkia ennen voimalinjan rakentamista.

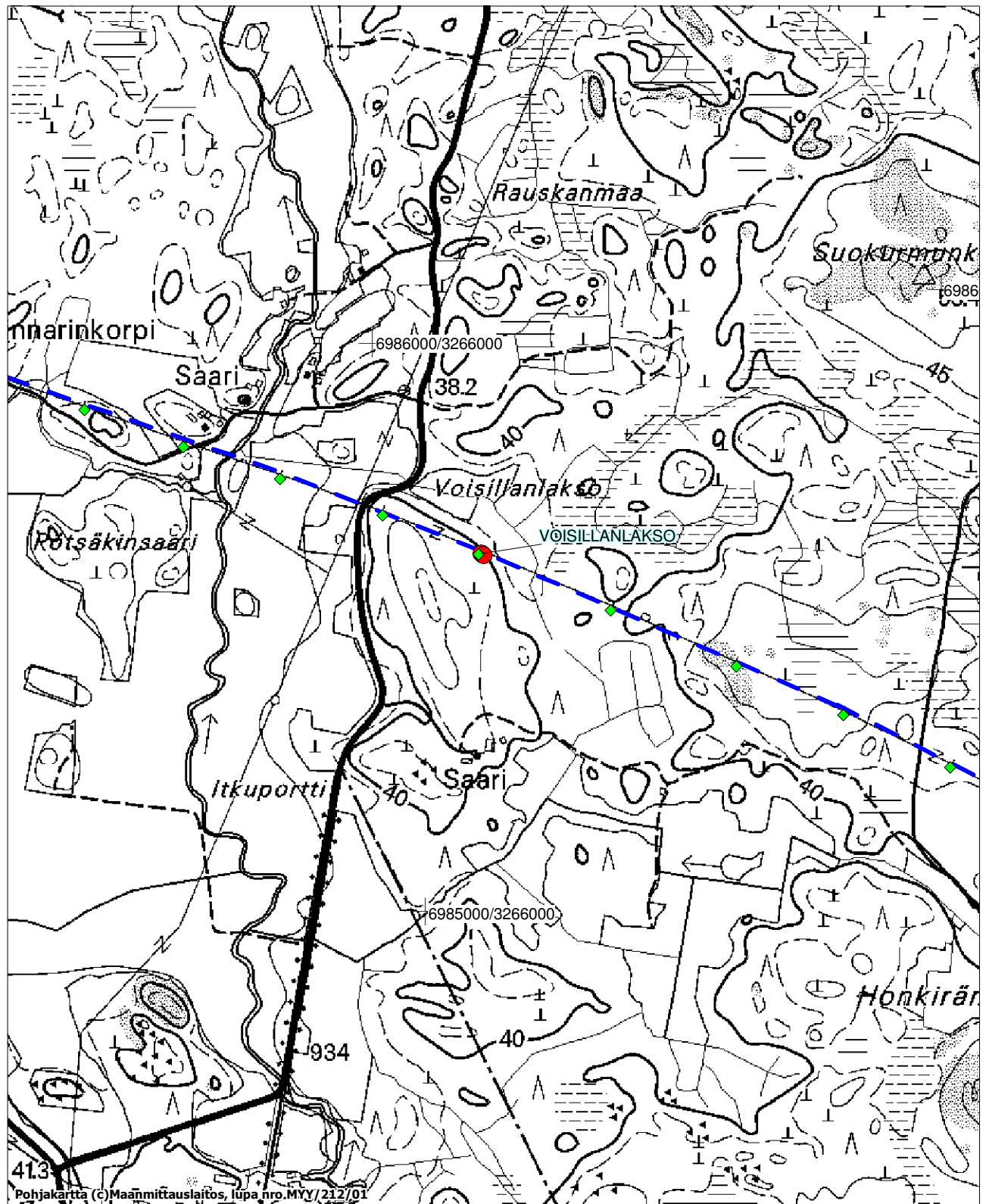
f. 141784 Ylistaro, Voisillanlakso. Luoteisempi puoliympyrän muotoinen kiveys. Koillisesta. K. Vuoristo.

f. 141785 Ylistaro, Voisillanlakso. Kaakkoisempi kiveys. Koillisesta. K. Vuoristo.

Voisillanlakso
Peruskarttaote 1244 12 Orisberg

YKJ p:6986573, i:3265318

MK 1:10000

YKJ p:6984472, i:3267018

- Kiinteä muinaisjäänös
- ◆ Voimajohtopylväs
- Suunniteltu voimajohto

MUSTAVALKOKUVALUETTELO

<i>negat.nro</i>	<i>Kuvaus</i>	<i>Suunta</i>	<i>Kuvaaja</i>	<i>Päiväys</i>
141783	Isokyrö Kallio/Seljänkangas W. Röykkiön länsipää.	Koillisesta	K. Vuoristo	19.9.2006
141784	Ylistaro, Voisillanlakso. Luoteisempi puoliympyrän muotoinen kiveys.	Koillisesta	K. Vuoristo	21.9.2006
141785	Ylistaro, Voisillanlakso. Kaakkoisempi kiveys.	Koillisesta	K. Vuoristo	21.9.2006